

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ «ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ»

Тема 2023 року: Перші практичні дії та проблемні питання реалізації
Закону України «Про управління відходами»

SI Group

СЕРТИФІКАТ

цей Сертифікат підтверджує, що

Дячинська Олена Миколаївна

аспірантка кафедри економіки та підприємницької діяльності,
Вінницький національний аграрний університет

взяла участь у роботі Національного форуму та представила доповідь на тему:
«Екологічнобезпечне землекористування у повоєнний період»

Тетяна Тимочко

Голова Організаційного комітету
Національного форуму,
голова Всеукраїнської екологічної ліги

21–23 листопада 2023 року
м. Івано-Франківськ

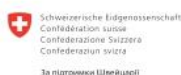

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ «ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ»

«Перші практичні дії та проблемні питання реалізації Закону України «Про управління відходами»

ПРОГРАМА

21–23 листопада 2023 року
м. Івано-Франківськ

NIRAS

ВСЕУКРАЇНЬКА
ЕКОЛОГІЧНА
ЛІГА

Центр екологічної
освіти та інформації

КИЇВСПЕЦТРАНС

SI Group

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ
«ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ:
ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ»**

21–23 листопада 2023 року

м. Івано-Франківськ

**Ключова тема Форуму
2023 року:**

Перші практичні дії та проблемні питання реалізації Закону України «Про управління відходами»

Організатор Форуму:

Всеукраїнська екологічна ліга

**Форум проводиться
за сприяння:**

Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування

Партнери Форуму:

Центр екологічної освіти та інформації
Швейцарсько-український проект «Згуртованість та регіональний розвиток», UCORD
Благодійний фонд «Українська Єдність»
ПрАТ «Київспецтранс»
Корпорація «SiGroupConsort. Ltd.»
Група компаній «CLEAR ENERGY»

Національний форум «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології» десять років поспіль (2013–2023рр.) є суспільною платформою для обговорення нагальних проблем у сфері поводження з відходами, вироблення рішень та впровадження практик, які відповідають європейським правилам і стандартам.

Незважаючи на виснажливу війну, в якій наш народ виборює свою незалежність проти російської агресії, в Україні відбуваються перетворення та реформи, що визначають подальший розвиток. Це стосується і реформи управління відходами, яка після ухвалення рамкового закону, визначення дорожньої карти, розроблення частини нормативно-правових актів національного рівня та регіональних планів, реалізації декількох потужних успішних пілотних проектів, стоїть на порозі впровадження комплексної моделі поводження з відходами. Саме на цьому етапі є багато проблемних питань, які необхідно обговорити у більш широкій, неупередженій, фаховій, суспільно активній спільноті.

Метою Форуму є визначення пріоритетних напрямів та інструментів реалізації Закону України «Про управління відходами», вирішення проблем перероблення та утилізації відходів війни без негативного впливу на довкілля, сприяння залученню інвестицій у створення екологічно дружньої галузі

та інфраструктури перероблення відходів, впровадження природоохоронних ініціатив та проєктів, налагодження та зміцнення міжнародного співробітництва, впровадження засад збалансованого (сталого) розвитку в Україні, реалізація ресурсо- та енергоефективних технологій, сприяння співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, науки, бізнесу.

У Національному форумі «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології» взяли участь представники органів державної влади та місцевого самоврядування, парламентських комітетів, агенцій регіонального розвитку, міжнародних організацій та проєктів технічної допомоги, науковці, громадські організації, бізнес-структури, які працюють у сфері поводження з відходами, підприємства-виробники техніки та технологічного обладнання перероблення відходів, установи, які працюють у галузі екологічної безпеки та охорони довкілля, ЗМІ.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ
«ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ:
ЗАКОНОДАВСТВО, ЕКОНОМІКА, ТЕХНОЛОГІЇ»**

ПРОГРАМА ЗАХОДІВ

21 листопада 2023 року

13.30–16.00 Презентація технологій у сфері поводження з відходами. Екскурсії на підприємства.

22 листопада 2023 року

9.00–9.50 Реєстрація учасників

10.00 Відкриття Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології»

Привітання учасників

Стрілець Руслан Олександрович, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України

Онищук Світлана Василівна, голова Івано-Франківської обласної військової адміністрації

Бондаренко Олег Володимирович, народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Оргкомітету Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології», голова Всеукраїнської екологічної ліги

Перша пленарна сесія

**Нові законодавчі ініціативи та нормативно-правові акти
у сфері управління відходами в Україні:
орієнтація на європейські правила та стандарти**

22 листопада 2023 р.

10.20–12.00

Регламент:

доповіді – 7 хв.

обговорення – 3 хв.

Модератори:

Бондаренко Олег Володимирович, народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги

Спікери:

Стрілець Руслан Олександрович, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України

Практичні дії та проблемні питання реалізації Закону України «Про управління відходами»

Прощук Едуард Петрович, народний депутат України, голова підкомітету з питань охорони і раціонального використання водних ресурсів та державного моніторингу навколишнього природного середовища Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування

Впровадження Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» у сфері управління відходами

Марчевський Ілля Якович, голова правління Корпорації «S. I. Group Consort Ltd»

Досвід поводження з відходами руйнації в Ізраїлі

Новікова Діана, начальниця відділу поводження з побутовими відходами Департаменту комунальних послуг Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України

Нові законодавчі умови надання послуги з управління побутовими відходами

Железняк Максим Сергійович, директор Департаменту державного екологічного нагляду (контролю)

Літвішко Катерина Олександрівна, начальник відділу державного екологічного нагляду (контролю) запобігання утворення та управління відходами, за поводженням з небезпечними хімічними речовинами

Державна екологічна інспекція України, м. Київ

Основні засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері управління відходами

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги

Вирішення проблем перероблення та утилізації відходів, що утворені внаслідок російської збройної агресії: позиція громадськості

Друга пленарна сесія
Регіональне та місцеве стратегічне планування управління відходами
для зеленого відновлення України

22 листопада 2023 р.
12.30–14.00

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Прошук Едуард Петрович**, народний депутат України,
Комітет Верховної Ради України з питань екологічної
політики та природокористування
Ігнатенко Олександр Павлович, доктор наук
з державного управління, керівник Компоненту 2, радник
з розвитку потенціалу та екологічних послуг проєкту
UCORD

Спікери:

Кашпур Ірина, директорка Департаменту захисту довкілля та природних
ресурсів Сумської обласної військової адміністрації
Досвід кластерування сфери управління відходами в Сумській області

Калужний Тарас, директор Львівського комунального підприємства
«Зелене місто»
*Актуальні проєкти ЛКП «Зелене місто» в галузі зелених технологій:
назустріч директивам ЄС*

Гижко Наталія, директорка Агенції регіонального розвитку Вінницької
області
*Потенціал імплементації першого регіонального плану управління
відходами в Україні*

Підопригора Іван, заступник директора МКП «Спецкомунтранс»,
м. Хмельницький
*Будівництво сміттєпереробного комплексу в місті Хмельницький
як складова регіонального плану управління відходами*

Шпонтас Юрій, директор Департаменту екології та природних ресурсів
Закарпатської ОВА
Досвід кластерування сфери управління відходами в Закарпатській області

Сатін Ігор, т.в.о заступника директора ДП «Науково-дослідний та
конструкторсько-технологічний інститут міського господарства» (онлайн)
Проблематика регіонального планування в сфері управління відходами

Лазненко Дмитро, експерт проєкту UCORD (онлайн)
Основні підходи щодо розроблення місцевих планів управління відходами

Обговорення

14.00–14.40 – Обід

Круглий стіл 1

Просторовий аналіз розміщення відходів в Україні і логістичне забезпечення формування регіональної системи управління відходами (з урахуванням умов воєнного стану)

22 листопада 2023 р.
14.40–16.40

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Попович Євгенія Сергіївна**, директор Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
Пліхтяк Андрій Дмитрович, начальник Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації

Спікери:

Попович Євгенія Сергіївна, директор Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Практичні дії та проблемні питання реалізації Закону України «Про управління відходами»

Хаустова Вікторія Євгенівна, доктор економічних наук, професор, директор, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, м. Харків (онлайн)

Щодо створення кластерної структури управління відходами в умовах повоєнної відбудови економіки регіону України

Канівець Олег Михайлович, міський голова

Пастущин Ігор Ярославович, начальник управління житлово-комунального господарства, Стрийська міська рада, Львівська область

Шляхи подолання критичної ситуації у сфері поводження з побутовими та промисловими відходами у Стрийській територіальній громаді

Вовчук Тетяна, завідувач сектору державного екологічного нагляду (контролю) поводження з відходами та небезпечними хімічними речовинами Державної екологічної інспекції у Тернопільській області

Порушення природоохоронного законодавства в сфері управління відходами в Тернопільській області

Кримінська Алла Петрівна, енергоменеджер
Якимович Тетяна Валентинівна, головний спеціаліст відділу житлово-комунального господарства, Бородянська селищна рада, Київська область
Поводження з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням, руйнуванням будівель та споруд внаслідок російської збройної агресії, на території Бородянської селищної територіальної громади

Барун Марина Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри екології Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
Управління біогеративними відходами: підходи до розв'язання проблеми

Олейніков Сергій Олексійович, директор Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації
Управління відходами в Полтавській області: сучасний стан та шляхи реалізації державної політики

Неїленко Світлана Анатоліївна, член ініціативної групи жителів Омельницької ТГ з питань екологічної катастрофи на річці Псел
Забруднення річки Псел внаслідок скиду відходів тваринного походження свинокомплексу

Грбарчук Ольга Олександрівна, начальник комунального підприємства Нетішинської міської ради «Житлово-комунальне об'єднання», Хмельницька область
Механізми впливу на порушника у сфері управління відходами в контексті нового законодавства

Захарчук Володимир Васильович, директор Департаменту екології та природних ресурсів Рівненської обласної державної адміністрації
Стан поводження з відходами в Рівненській області

Пліхтяк Андрій Дмитрович, начальник Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Регіональний план управління відходами в Івано-Франківській області: можливості, ризики та перспективи

Дубровський В'ячеслав Юрійович, директор Департаменту екології та природних ресурсів Кіровоградської обласної державної адміністрації
Управління відходами на території Кіровоградської області

Міронова Наталія Геннадіївна, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри екології та біологічної освіти, голова Хмельницької обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги
Хмельницький національний університет
Оцінка небезпеки хвостосховищ басейну р. Дністер

Маковецька Юлія, екпертка проєкту UCORD (онлайн)

Основні аспекти планів управління відходами підприємств, установ та організацій

Перепелиця Олег Володимирович, заступник голови Новотроїцької селищної військової адміністрації Генічеського району, Херсонська область, радник голови Полтавської обласної ради, голова Полтавської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Значення утилізації відходів з птахівницьких ферм

Згода Микола Миколайович, начальник відділу з питань екології, природних ресурсів та комунального господарства Добропільської міської ради, Донецька область

Забезпечення формування місцевої системи управління відходами у громадах

Обговорення

Круглий стіл 3

Екологічно дружні, ресурсо- та енергоефективні технологічні рішення для перероблення та повторного використання відходів.

**22 листопада 2023 р.
14.40–16.40**

**Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.**

Модератори:

Увасва Олена Іванівна, доктор біологічних наук, професор кафедри наук про Землю Державного університету «Житомирська політехніка»

Прищепа Алла Миколаївна, доктор сільськогосподарських наук, професор, директор Навчально-наукового інституту агроекології та землеустрою Національного університету водного господарства та природокористування, голова Рівненської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Спікери:

Шматков Григорій Григорович, доктор біологічних наук, професор кафедри екологічного аудиту та експертизи Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (онлайн)

Малі модульні атомні реактори: реалії та перспективи

Прищепа Алла Миколаївна, доктор сільськогосподарських наук, професор, директор, навчально-наукового інституту агроекології та землеустрою Національного університету водного господарства та природокористування, голова Рівненської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Роль інноваційних технологій поводження з відходами у забезпеченні сталого розвитку регіону

Увасва Олена Іванівна, доктор біологічних наук, професор кафедри наук про Землю

Алпатова Оксана Миколаївна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій

Державний університет «Житомирська політехніка»

Панасюк Юрій Олександрович, технолог ТОВ «МС Соціальний проект»

Презентація роботи сміттєпереробного заводу у м. Житомир

Борук Сергій Дмитрович, доктор технічних наук, доцент кафедри хімії та експертизи харчової продукції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Куліш Василь Григорович, начальник відділу регіонального розвитку ТОВ «Аква-холдінг», м. Дніпро (онлайн)

Захист природних вод від негативного впливу забруднюючих речовин, що надходять з водами малих водойм

Скрипчук Петро Михайлович, доктор економічних наук, професор Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне

Переробка органічних відходів у громадах

Яковлєва Анна Валеріївна, доцент

Докшина Софія Юріївна, асистент

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (онлайн)

Раціональне поводження з пластиковими та гумовими відходами – шлях до енергетичної та екологічної безпеки

Паламаренко Яна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємницької діяльності Вінницького національного аграрного університету

Вторинне використання відходів: реалії сучасності та перспективи майбутнього

Курта Сергій Андрійович, доктор технічних наук, професор кафедри хімії Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

Екологічно чиста технологія і обладнання подрібнення паперово-полімерної упаковки та сепарації і рециклінгу целюлози і полімерів для теплоізоляції

Мерленко Ігор Михайлович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри агрономії Луцького національного технічного університету

Пташиний послід: небезпечні відходи чи сировина для виготовлення цінних добрив

Сігал Олександр Ісакович, кандидат технічних наук, директор Інституту промислової екології, м. Київ

Підвищення енергобезпеки України шляхом залучення твердих побутових відходів та палива з них до енергобалансу України

Обговорення

Дискусійна панель

**Чи можна щось змінити: Нові правила технічної експлуатації полігонів.
Негативний вплив місць розміщення відходів на природні екосистеми та
здоров'я населення**

22 листопада 2023 р.
14.40–16.40

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори:

Попович Євгенія Сергіївна, директор Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
Мальований Мирослав Степанович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри екології та збалансованого природокористування Національного університету «Львівська політехніка», голова Львівської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Спікери:

Грущинський Андрій Миколайович, голова правління ПрАТ «Київспецтранс»

Позитивні результати рекультивації полігону № 5 (с. Підгірці, Київська область)

Тищенко Валентина, начальниця управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби у Сумській області

Моніторинг забруднення довкілля від місць захоронення побутових відходів

Мальований Мирослав Степанович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри екології та збалансованого природокористування Національного університету «Львівська політехніка», голова Львівської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Комплексна технологія отримання та використання субстратів на основі органомісних відходів і природних сорбентів

Ярош Світлана, директор ТОВ «І.КОММ ЕНЕРДЖИ»,

Каленський Олександр, директор «ТОВ АРМ-ЕЛЕКТРО»

Реконструкція міського полігону твердих побутових відходів у місті Житомирі з влаштуванням контейнерної установки очищення фільтрату

Яковлєв Євген Олександрович, доктор технічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, м. Київ (онлайн)

Еколого-геологічні фактори впливу поводження з відходами у регіонах України

Лукаш Олександр Васильович, доктор біологічних наук, професор кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Морський Віталій Іванович, начальник комунального підприємства «Зеленбуд» Чернігівської міської ради

Поводження з рослинними відходами на комунальному підприємстві: еколого-економічний аспект

Шатохіна Ірина Вадимівна, директор Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації

Видалення небезпечних відходів з території Одеської області

Брезицька Дануся Михайлівна, лікарка-інфекціоністка, аспірантка ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України», м. Київ

Гуцук Ігор Віталійович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та фізичного виховання Національного університету «Острозька академія» (онлайн)

Нові підходи до роботи з медичними відходами

Обговорення

Круглий стіл 2

Збитки для природних екосистем, природоохоронних територій та об'єктів ПЗФ внаслідок російської збройної агресії

22 листопада 2023 р.
14.40–16.40

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори:

Арустамян Едуард Максимович, директор Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Лукаш Олександр Васильович, доктор біологічних наук, професор кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, голова Наукової ради Чернігівської обласної організації Всеукраїнської екологічної ліги

Спікери:

Арустамян Едуард Максимович, директор Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Збитки для природних екосистем, природоохоронних територій та об'єктів ПЗФ внаслідок російської збройної агресії: діяльність Міндовкілля України щодо їх подолання

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської екологічної ліги
Наслідки для довкілля підриву російськими окупантами Каховської ГЕС: майбутнє півдня України

Жук Сергій Володимирович, начальник Державної екологічної інспекції у Чернігівській області

Федоренко Олег Дмитрович, начальник відділу

Оцінка шкоди довкіллю від російської агресії на прикладі Чернігівської області

Кубраков Сергій Володимирович, директор Національного природного парку «Деснянсько-Старогутський»

Наслідки війни для біосферного резервату «Деснянський»

Лиманський Сергій Вікторович, науковий співробітник з виконанням обов'язків завідувача відділення «Крейдова флора» Українського степового природного заповідника НАН України

Поводження з військовими відходами на території заповідника «Крейдова флора»

Дячинська Олена Миколаївна, аспірант Вінницького національного аграрного університету (онлайн)

Екологобезпечне землекористування у повоєнний період

Карпенко Юрій Олександрович, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри екології, географії та природокористування

Свердлов Володимир Олександрович, аспірант кафедри

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Чернігівській міській осередок Всеукраїнської екологічної ліги

Сучасні тенденції та основні проблеми розвитку природних комплексів регіонального ландшафтної парку «Ялівщина» (м. Чернігів) в умовах антропогенних трансформацій та воєнного стану

Дишлевий Валерій Петрович, завідувач відділом ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку» Національної академії наук України

Недоліки чинної методики визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок російської збройної агресії

Обговорення

15.40–16.40

Робоча зустріч директорів департаментів/управлінь екології та природних ресурсів ОВА, територіальних підрозділів ДЕІ

16.40

Кава-брейк

17.00–17.30

Обговорення Резолюції Форуму та звернень до Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, профільних міністерств і відомств.

23 листопада

Круглий стіл 5 (онлайн)

Просвітницька, інформаційна та освітньо-виховна робота щодо формування екологічно дружніх навичок поводження з відходами

23 листопада 2023 р.
10.00–12.00

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори:

Пащенко Олена Вікторівна, координатор Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта», старший науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України
Барабанова Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, вчений секретар Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Спікери:

Пащенко Олена Вікторівна, координатор Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта», старший науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України (онлайн)

Досвід просвітницької роботи Всеукраїнської дитячої спілки «Екологічна варта» щодо формування екологічно дружніх навичок поводження з відходами

Мерленко Ніна Омелянівна, молодший науковий співробітник Ківерцівського Національного природного парку «Цуманська пуца»

Поводження з відходами на території Ківерцівського НПП «Цуманська пуца»

Барабанова Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, вчений секретар Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Досвід реалізації програми «Екологічна просвіта та інформування для сталого розвитку Донеччини на 2020–2025 рр.»

Дейнеко Людмила Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувачка відділу промислової політики ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України

Дейнеко Олександр Турсунбайович, кандидат економічних наук, доцент кафедри Міжнародних економічних відносин, бізнесу та менеджменту Українсько-американського університету Конкордія

Освіта в сфері поводження з відходами в контексті реалізації завдань «Освіти для сталого розвитку 2030»

Рикунова Наталія Сергіївна, методист Донецького обласного еколого-натуралістичного центру (онлайн)

Здорова тарілка для тебе – користь для довкілля. Як харчуватися без шкоди для планети?

Наливайко Алла Євгеніївна, заступник начальника відділу еколого-освітньої роботи та рекреації Мезинського національного природного парку (онлайн)

Досвід проведення освітньо-виховної роботи національного природного парку «Мезинський» на шляху до «ZERO WASTE»

Дубяга Андрій Павлович, завідувач відділу національного виховання, позашкільної та громадянської освіти Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Формування екологічно дружнього поводження з відходами

Новак Вікторія Андріївна, інженер відділу державної охорони природно-заповідного фонду Карпатського національного природного парку

Кармелюк Марта Василівна, кандидат технічних наук, завідувач вимірювальної лабораторії аналітичного контролю і моніторингу, голова Яремчанської міської екологічної громадської організації «Мама-86-Яремче»

Досвід впровадження пілотних проектів на території Карпатського національного природного парку щодо пропагування сталого управління твердими побутовими відходами

Новописьменний Сергій Анатолійович, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничих наук та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Сучасний стан та шляхи підвищення якості підготовки фахівців спеціальності «екологія»

Золотар Олена Валеріївна, методист Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти(онлайн)

Створення виховного екостору закладу освіти

Обговорення

Круглий стіл 6 (онлайн)

Впровадження екологічно безпечних енергетичних технологій перероблення відходів лісгосподарської галузі в Україні

23 листопада 2023 р.
10.00–12.00

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори: **Тимочко Тетяна Валентинівна**, голова Всеукраїнської екологічної ліги
Касюхнич Володимир Юрійович, кандидат економічних наук, начальник відділу лісового господарства ДП «Ліси України»

Спікери:

Болоховець Юрій Віталійович, генеральний директор ДП «Ліси України» (онлайн)

Пріоритетні завдання щодо сталого лісокористування в Україні

Гелетуха Георгій Георгійович, доктор технічних наук, завідувач відділу теплофізичних проблем систем теплопостачання Інституту технічної теплофізики НАН України, голова правління Біоенергетичної асоціації України
Виробництво енергії з біомаси в Україні: технології, розвиток, перспективи

Касюхнич Володимир Юрійович, кандидат економічних наук, начальник відділу лісового господарства ДП «Ліси України»

Багрій Петро Іванович, голова Наглядової ради Групи компаній «CLEAR ENERGY (онлайн)

Досвід реалізації проєктів з виробництва електроенергії та тепла з біомаси

Максимів Людмила Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри екологічної економіки Національного лісотехнічного університету України, м. Львів (онлайн)

Використання енергетичного потенціалу деревини: еколого-економічний вимір

Карпенко Юрій Олександрович, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри екології та охорони природи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (онлайн)

Вермикультивування як технологія утилізації та переробки рослинних решток в умовах Лівобережного Полісся

Борук Сергій Дмитрович, доктор технічних наук, доцент кафедри хімії та експертизи харчової продукції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Екологічно безпечне використання вторинних енергоресурсів для індивідуального (автономного) опалення

Василишин Роман Дмитрович, доктор сільськогосподарських наук, директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України

Ресурсний потенціал лісових деревних відходів: методика оцінки та стале використання

Обговорення

Дискусійна панель (онлайн)

Пошук оптимальних шляхів розв'язання проблем поводження з відходами в Україні

23 листопада 2023 р.
10.00–12.00

Регламент:
доповіді – 7 хв.
обговорення – 3 хв.

Модератори:

Галушкіна Тетяна Павлівна, доктор економічних наук, професор кафедри зеленої економіки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління

Барабанова Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, вчений секретар Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Спікери:

Галушкіна Тетяна Павлівна, доктор економічних наук, професор кафедри зеленої економіки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, м. Київ (онлайн)

Зелений перехід та національна політика в Україні у сфері поводження з відходами

Виговська Ганна Павлівна, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, завідувач кафедри екологічної безпеки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, м. Київ (онлайн)

Проблемні питання ідентифікації й класифікації відходів у рамках нового законодавства

Слабий Володимир Григорович, голова виконавчого комітету Української пакувально-екологічної коаліції (онлайн)

Розширена відповідальність виробника: як створити оптимальну систему управління використаними пакувальними матеріалами

Серга Тетяна Миколаївна, асистент Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (онлайн)

Пошук альтернативних видів палива в дисертаційних еколого-теплотехнічних дослідженнях

Азімов Олександр Тельманович, доктор геологічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник ДУ «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАН України», м. Київ (онлайн)

Моніторинг техногенного навантаження на водойми районів захоронення твердих побутових відходів (на прикладі Київського полігона № 5)

Білик Тетяна Іванівна, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри медико-фундаментальних дисциплін ВНЗ «Міжнародна академія екології та медицини», м. Київ (онлайн)

Заходи підвищення біобезпеки при зборі та утилізації медичних відходів у практиці управління медичного закладу

Сухіна Олена Миколаївна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу ДУ «Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук України», м. Київ (онлайн)

Екосистемні платежі як можливе нововведення до Закону України «Про управління відходами

Павлюк Нонна Юріївна, кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник Інститут технічної теплофізики НАН України, м. Київ (онлайн)

Обговорення законопроєкту та нормативно-правового акту щодо будівництва та експлуатації установок спалювання відходів та установок сумісного спалювання відходів

13.30–14.00 – Обговорення Резолюції Національного форуму «Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології» та звернень до Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, профільних міністерств і відомств.

ДІЙМО РАЗОМ НА ЗАХИСТІ ДОВКІЛЛЯ!

Тел.: +380990554739

E-mail: vidhody.forum@gmail.com

<https://www.facebook.com/all.ukrainian.environmental.league/>

<https://www.ecoleague.net/>

Урочище «Кучугури», територія Лиманської ОТГ обстежено 8,5 га. (850×100 м), нараховано 108 вибухових вивр середнім діаметром 2,0 м², площа повністю знищених дикорослих трав'янистих рослин становить: 108 вивр×3,14м²=339,12м². Побутове сміття від життєдіяльності військових 0,75 га. Металолом – 2 м³ від згорілих авто. Вибухами знищено і пошкоджено дерев сосни крейдяної діаметром від 4,0 до 26,0 см – 70 штук. Низова степова пожежа виявлена на площі 1,0 га. Залишки від бліндажів і окопів нараховано 7 штук, площею – 70 м² на них повністю знищено трав'яний покрив. Накатано доріг на цілинних ділянках 0,7 км. Бліндажі і окопи враховувалися без площі насипу, а лише виїмка ґрунту.

Таким чином, бойові дії від 2014 та 2023 року стали джерелом потрапляння військових відходів на територію заповідника «Крейдова флора» і забруднення заповідної площі вибухонебезпечними відходами у місцях, що використовувалися як полігон для стрільбищ та місць дислокації. На території заповідника зафіксовано гранати і бойові частини РПГ, що не вибухнули. Наслідки від засмічення військовими відходами заповідника «Крейдова флора» на природні екосистеми вкрай негативні: забруднюється токсичними речовинами ґрунт, знищується та пошкоджується у місцях концентрації відходів рослинний покрив та його мешканці тваринного світу. Несуть пряму загрозу життю і здоров'ю співробітникам і мешканцям навколишніх населених пунктів. Як наслідок, військові відходи негативно впливають та погіршують стан заповідних екосистем, а тому потребують негайного вилучення з території природного заповідника, після закінчення на ньому бойових дій.

Література:

1. Лиманский. С.В., Л.В.Філоненко., Трегубенко М.С., Шевченко М.І. Акт обстеження території УСПЗ НАН України у відділенні «Крейдова флора», пошкодженої під час бойових дій у 2014 році.//Відділення «Крейдова флора» 20 липня 2015 року.

2. Воєнні дії на сході України – цивілізаційні виклики людству / за заг. ред. О. Кравченко // Львів, 2015. – С. 77-79.

3. Лиманский. С.В. «Военные действия на территории заповедника «Меловая флора»» // Степной бюлетень. – Осень, 2014 – № 42. – С. 34-35.

4. Лиманський С.В. Демутаційні процеси у соснових борах на крейдяних відслоненнях. // Проблеми збереження, відновлення та стабілізації степових екосистем: Матеріали міжнар. конф. присвяченої 50-річчю УСПЗ НАН України (25–28 травня 2011 р. с. Хомутове, Донецька область). – Маріуполь: Рената, 2011. – С. 155–162.

ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

*Дячинська О. М. аспірантка кафедри економіки та підприємницької діяльності
Вінницький національний аграрний університет*

Земля є важливим економічним ресурсом України, який може допомогти Україні пережити повномасштабну війну та забезпечити економічне відновлення країни після її завершення. Однак загрози безпеці землекористування, такі як занепад управління, демографічні зміни, захоплення земель, пошкодження житла та інфраструктури можуть перешкоджати цьому процесу.

Зауважимо, що екологобезпечне землекористування забезпечує глобальний перехід до сталості системи сільськогосподарського землекористування та землеробства, що потребує здійснення цілого комплексу заходів на національному, регіональному та локальному рівнях в умовах воєнного та повоєнного періоду відбудови держави.

Метою екологобезпечного використання землі є формування та розвиток різних типів і масштабів екосистем та економічних систем. Ми розуміємо екологічні та економічні

системи як поєднання економіки та природи. Ця функція представляє взаємозв'язок і взаємообмеження суспільного виробництва та природних процесів у природі.

Найважливішою ознакою еколого-економічної системи є регіонально-територіальний вимір. З точки зору ціннісних стосунків, збалансоване природокористування відіграє провідну роль. При переході від економічної системи до еколого-економічної відбувається уточнення екологічних вимог.

Екологічні імперативи повинні виступати як обов'язкові методичні прийоми вирішення теоретичних і прикладних завдань збалансованого землекористування. У контексті збалансованого землекористування екологічні імперативи – це політика, у якій екологічні цілі мають пріоритет (або дорівнюють) іншим цілям соціально-економічного розвитку суспільства.

У системі збалансованого землекористування можна виділити два основні типи закономірностей. Перший належить до загального закону, що виражає найбільш суттєвий і стабільний зв'язок у процесі обміну між суспільством і природою, а другий – до специфічного закону, обмеженого певними соціально-економічними рамками. Загальні закони сталого землекористування виражають фізичні та соціальні аспекти відтворення землі та інших природних ресурсів [1].

Аграрний сектор економіки є найбільш чутливим до проблем, пов'язаних із зміною клімату, продовольчою та водною безпекою, деградацією земель та втратою біорізноманіття, також він є базою формування продовольчої безпеки, необхідність посилення якої стало особливо відчутною у період збройної агресії РФ.

Для цього необхідні наукові дослідження щодо вдосконалення закономірностей збереження вологи в ґрунті, в системах землеробства з організацією ландшафту контуру території землекористування з урахуванням інтегрованих систем управління земельними та водними ресурсами, захисту родючості ґрунту та водних екосистем, формування сталого сільського господарства в контексті запобігання клімату. При цьому необхідно змінити та зменшити техногенні викиди, збільшити поглинання парникових газів і забезпечити поступовий перехід сільськогосподарського сектора країни до низьковуглецевого розвитку.

Наукове обґрунтування цих та суміжних питань здійснюється ученими Національної академії аграрних наук України в сучасних умовах в контексті розроблення проекту Дорожньої карти євроінтеграції аграрного сектора економіки України та в рамках програм наукових досліджень НААН: «Системи землеробства і землекористування»; «Ґрунтові ресурси України: інформаційне забезпечення, раціональне використання, менеджмент, технології»; «Сталий розвиток Карпатського регіону в умовах реалізації європейських пріоритетів»; «Сталий розвиток агросфери Полісся»; «Екологічна безпека агросфери»; «Водна безпека та меліорація земель в умовах змін клімату»; «Зрошуване землеробство»; «Гнучкі технологічні процеси та їх технічне забезпечення»; «Агрокосмос»; «Сільськогосподарська мікробіологія»; «Біоконтроль» та ін.

У рамках цих програм розробляються теоретичні, методологічні та прикладні основи та механізми функціонування інноваційних систем землеробства шляхом удосконалення різноманітних сівозмін, енергозберігаючих систем землеробства, що захищають ґрунт, ефективних технологій і методів боротьби з рослинністю. При сівбі польових культур системи хімічної меліорації та мінерального живлення рослин із залученням відновлюваних ресурсів забезпечують постійне підвищення врожайності сільськогосподарських культур при збереженні та відтворенні продуктивних функцій ґрунту [2].

Через війну дуже страждає ґрунтова екосистема. Заміновані території, вирви від обстрілів, зсуви ґрунту, випалені землі, знищена військова техніка на полях спричиняє довготривалу деградацію довкілля.

Внаслідок бойових дій понад 5 млн га, або 50 тис км² сільськогосподарських земель наразі непридатні до використання через мінування, забруднення вибухонебезпечними залишками чи бойові дії, що тривають. Такі землі потребують обстеження та можуть бути забрудненими. Через замінування або наявність у землях сільськогосподарських земель

небезпечних предметів їх неможливо засіяти. Озимих культур засіяли всього на площі 4,5 мільйонів гектар, хоча минулого року ці культури висіяли на 7,7 мільйонах гектар. Це суттєво впливає на продовольчу стабільність країни. Тому на сьогодні головним напрямком є те, що за допомогою міжнародних партнерів створити умови для розмінування землі малих та середніх аграріїв, які не мають можливостей зробити це самостійно [3].

Сьогодні 30% території України – зона підвищеної небезпеки в землеробстві. Один з негативних чинників – порушення ґрунтового покриву. Це насамперед прямі пошкодження – механічні деформації, теплове та хімічне забруднення, захаращення поверхні.

Таблиця 1

Негативний вплив на ґрунтову екосистему

Назва	Наслідки
Механічний вплив	Порушення структури ґрунтів під час пересування військової техніки, руху військ, будівництва захисних споруд, утворення кратерів від бомбардування. Через це відбувається ущільнення ґрунтів, зміна їх структури, засмічення важкими металами, гине ґрунтова фауна, рослинність, що у підсумку призводить до додаткового порушення ґрунтового біоценозу.
Розмінування території	Станом на березень маємо за даними ДСНС 2 млн 591 тис га – землі, які потребують обстеження на наявність замінування та вибухонебезпечних залишків війни. Але під час розмінування руйнується гумусовий горизонт, втрачаються фізико-хімічні властивості ґрунту та відбуваються зміни гранулометричного та агрегатного стану. Зі свого боку, це впливає на родючість та водоутримувальну здатність ґрунту.
Хімічний вплив	Особливої уваги вимагає питання забруднення ґрунтів важкими металами та їх сполуками, які мають властивість мігрувати у вегетативну масу рослин. Серед сільськогосподарських культур найбільш високий вміст важких металів виявлено в листових овочах і силосних культурах, найменше - в бобових, злакових і технічних культурах.
Викиди забруднювальних речовин	Це спричиняє негативні наслідки для здоров'я, пов'язані з серцево-судинними, метаболічними, неврологічними та онкологічними захворюваннями. Особливо критичним є негативний вплив на стан здоров'я дітей, які проживають на територіях бойових дій.
Фізичний вплив	Передбачає зміну фізичних параметрів ґрунту внаслідок застосування зброї та військової техніки. Насамперед це вібраційний, радіоактивний та тепловий вплив. Усунення багатьох наслідків та відновлення постраждалих територій, особливо тих, що побували у тимчасовій окупації, є складним та багатогранним процесом, який потребує участі багатьох сторін та вирішення багаточисленних проблем.

Джерело: сформовано автором з використанням [1;4]

Головна ціль післявоєнного відновлення деокупованої території полягає у створенні умов для відновлення нормального життя та економічного розвитку на постраждалій території, щоб забезпечити мирне та процвітаюче майбутнє для біоти та людей, які живуть на цій території [4].

Екологізація сільськогосподарського сектору та національна політика повинні бути спрямовані на вирішення екологічних проблем, які мають першочерговий вплив на процес сталого економічного розвитку. Одним із головних і найскладніших завдань у цьому

напрямку є відновлення післявоєнних сільськогосподарських угідь і перетворення сільськогосподарських підприємств на екологічно безпечні шляхи розвитку.

Для відтворення екологічних умов стратегії системи сільськогосподарського природокористування повинні передбачати: формування високопродуктивних, екологічно стійких агроландшафтів, гармонійне поєднання механізмів дії економічних законів (і природних законів у межах території), врахування факторів навантаження сільськогосподарських угідь, біоресурсів і ландшафтів Розробити природоохоронні заходи відповідно до вимог міжнародного законодавства. Бонітування земель, що складається з довгострокових показників урожайності без урахування детальних агрохімічних та екологічних умов, не дає об'єктивної оцінки землі, оскільки не враховує показники, які впливають на екологічну якість ґрунту, зниження кількості та якості врожаю, зміни якості тощо.

Неврахування цієї складової при оцінці землі спонукає вкладати додаткові ресурси у вирощування на забруднених землях неякісної та навіть небезпечної продукції, тобто завищує реальну оцінку та сприяє поширенню впливу забруднення як в самому агропромисловому секторі, так і за його межами. Це обумовлює підвищення ступеня обґрунтованості врахування екологічної якості ґрунтів в економічній оцінці сільськогосподарських земель [5].

Надання відповідної уваги організації обліку, формуванню облікової політики підприємства, а саме її методичній та технічній складовій, в частині земельних ресурсів із систематизацією їх елементів, обумовлює наявність повного та достовірного інформаційного масиву даних для прийняття своєчасних управлінських рішень в умовах сьогодення.

Необхідність застосування в аграрній сфері економіки екологічного аудиту є на сьогодні одним із першочергових завдань. Це здійснюється з метою мінімізації негативного впливу на земельні ресурси, як засіб виробництва. При проведенні аудиторських процедур, пов'язаних з перевіркою земельних ресурсів аграрних підприємств, слід брати до уваги взаємозалежність їх економічної ефективності та екологічної складової землекористування [5].

На рівні господарюючих суб'єктів, у воєнний період, підвищення ефективності використання земельних угідь відбувається шляхом прийняття відповідних управлінських рішень [6]. Зокрема: а) застосування найбільш урожайних сортів сільськогосподарських культур та покращення системи насінництва; б) удосконалення структури посівних площ, розміщуючи їх виробництво з урахуванням регіональних умов; в) здійснення заходів по комплексному використанні науково-обґрунтованих систем сівозмін та органічних добрив; г) підвищення рівня механізації виробничих процесів, оптимізація термінів та якості виконання технологічних операцій; ґ) комбінування системи сільськогосподарських машин і техніки відповідно до розміру сільськогосподарських угідь і спеціалізації.

Не менш значущим викликом для аграріїв на сьогодні є проблема визначення суми збитків та втрат пов'язаних із завданою шкодою земельним ресурсам під час ведення бойових дій і наявність всіх доказів для їх належного відшкодування. Рішення цих питань напрацьовується державою шляхом розробки і прийняття відповідних законодавчих актів та єдиного концептуального підходу, а також уніфікації методології визначення збитків, фіксації та зберігання інформації і доказів.

Література

1. Гарнага О. М. Збалансоване землекористування як основа розвитку ефективних земельних відносин в Україні. *Серія «Економічні науки»*. Випуск 1 (101). 2023. URL: <https://doi.org/10.31713/ve120232>
2. Сучасний стан та перспективи формування систем землеробства та землекористування в контексті локальних та глобальних викликів: науковий супровід та ефективність впровадження. URL: <https://zemlerobstvo.com/news/suchasnij-stan-ta->

[perspektivi-formuvannya-sistem-zemlerobstva-ta-zemlekoristuvannya-v-konteksti-lokalnih-ta-globalnih-viklikiv-naukovij-suprovid-ta-efektivnist-vprovadzhennya/](https://www.epravda.com.ua/news/2023/03/3/697637/)

3. Понад 5 мільйонів гектарів земель в Україні не можна обробляти через війну. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/03/3/697637/>

4. Врятувати українську землю. Як війна впливає на стан ґрунтів і що чекає на органічне виробництво. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/11/700021/> (дата звернення 07. 11. 2023 р.)

5. Сахно Л. А. Еколого-економічні чинники та їх вплив на облікову політику і аудит земельних ресурсів. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. №1(47). 2023. С. 176-189.

6. Дорогань-Писаренко Л. О., Беркало М. В. Ефективність використання земельних ресурсів у сільському господарстві: теоретичні засади. *Інфраструктура ринку*. Випуск 67. 2022. С.184-190.

УПРАВЛІННЯ БЕЛІГЕРАТИВНИМИ ВІДХОДАМИ: ПІДХОДИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Сосновський С. С., здобувач третього рівня вищої освіти

Барун М. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри екології

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Белігеративний вплив є складною та надзвичайно важливою проблемою в умовах сучасних конфліктів і воєнних дій, яка стосується не лише військових, але й громадянського населення та навколишнього середовища.

Конфлікти, війни та природні катастрофи можуть призвести до значного накопичення небезпечних відходів, які вимагають швидкого та ефективного управління. Деякі з цих відходів є надзвичайно токсичними. Найбільш небезпечними з них є уламки снарядів, медичні відходи та будівельне сміття з азбестом і важкими металами.

Інші види белігеративного впливу, які можуть значно вплинути на стан навколишнього природного середовища, включають:

- обстріл нафтобаз та великих промислових об'єктів по всій Україні. У ґрунт і підземні води можуть потрапляти важкі метали від снарядів та військової техніки, відбувається значне забруднення атмосферного повітря;

- пожежі у лісах і степах в наслідок бойових дій знищують природне середовище рідкісних видів;

- захоплення й обстріли атомних електростанцій, розміщення там техніки та підриви боєприпасів загрожують техногенною катастрофою, яка зробить території навколо непридатними для життя людини;

- вирви від авіабомб та артилерійських обстрілів, створюються нові заміновані території, знищення важкої військової техніки призводить до витоку нафтопродуктів, випалення землі чи повторним заміновуванням.

Ці види відходів можуть мати довгострокові наслідки як на довкілля та й здоров'я людей які проживають поруч чи здалегіть.

Чим довше такі відходи перебуватимуть на території України, тим більше вони будуть завдавати шкоди навколишньому довкіллю, забруднюючи ґрунти, воду, повітря, а також спричиняючи додаткові викиди парникових газів, що негативно впливають на глобальні кліматичні процеси.

Наразі розпочато роботи з очищення територій від відходів руйнації там, де це можливо. Однак в умовах війни наша держава не має достатніх фінансових і технічних ресурсів для вирішення цієї проблеми. Так, за даними звіту «Україна: швидка оцінка